

MAGAZIN

cultural-istoric și de informație

REVISTĂ A ROMÂNILOR DE PRETUTINDENI

DIRECTOR: Vasile Todi

REDACTOR-ȘEF: ȘTEFAN TARJOC

ACTUALITATEA
CLASICILOR

SECOLUL OMULUI DE JOS

Acum două zile s-a publicat în paginile acestui ziar un reportaj despre... Bucureștii de altădată.

Sînt interesante aceste priviri aruncate în trecut, cu puțină tristețe, din mijlocul unor actualități atît de fierbinți.

Mereu ni se evocă, de la o vreme, Bucureștii de dinaintea celui alt mare război, din epoca 1908—1916, sau Bucureștii de după război, acel București haotic, norios, îmbuibat de mizerii dintre 1918—1926, Bucureștii Terasei Oteteleșianu.

Sîntem atît de bătrîni de ne evocăm cu toții amintirile? Poate. Războiul care a făcut să piară zeci de milioane de oameni ne-a îmbătrînit pe cei ce am avut norocul să supraviețuim. Ne-a îmbătrînit, ne-a uzat înainte de vreme și ne-a lăsat, tuturor, pe fundul inimii, o cenușă amară care ne taie avîntul și ne ucide rîsul pe gură.

Dar asta nu înseamnă că trebuie să ne lăsăm copleșiți.

Avem ani de trăit înaintea noastră. Avem încă de dat bătălii și de cîștigat biruințe pentru noi și pentru cei ce vor veni după noi. Mai ales pentru cei ce vor veni după noi.

De ce ne uităm totuși în trecut cu melancolie?

Se trăia bine în Bucureștii anului 1908. Asta e adevărat. Dar cine trăia bine? O mână de oameni! Ceilalți...

Era după răscoale, după cumplitele răscoale țărănești pe care le-am văzut cu ochi de copil, pe care le-am trăit. Aveam cinci ani și — așa cum spune atît de frumos dragul meu Serghei Esenin — „umblam cu picioarele goale prin bălțile toamnei”.

Dar atunci nu era toamnă. Era primăvară. Veniseră apele mari. Conacele boierești ardeau și flăcările lor înalte luminau nopțile cîmpurilor. Vitele ardeau de vii în grajduri și pe marginile șanțurilor se umflau în soarele dulce și sărac trupurile bo-

ADEVĂRUL DE LÎNGĂ GARDUL UNIUNII EUROPENE

„Suntem în continuare conduși,
dominați în viața politică și în economie
de circa 10.000 de ticăloși”

Andrei Plesu

ierilor sau ale isprăvniceilor și logofeților boierești uciși cu bitele.

Pe urmă...

Pe urmă au început să bubuie tunurile. Atunci am auzit întîia oară tunurile. Din București pleaseră ordinele și ofițerii și soldații. Din Bucureștii pe care îi evocăm cu părere de rău... Casele de lut și bordeiele săreau în aer, iar țărani cu nevestele și copiii lor erau hăituiți ca fiarele. Erau hăituiți și împușcați. Pentru un mort nemernic, o sută sau o mie de morți și cîteva mii de schilozii. Am citit recent două romane asupra răscoalelor. Ce palide întîmplări se

(continuare în pag. a 2-a) ➔

Zaharia STANCU

DESPRE FACEREA OMULUI

Sufletul nu s-ar putea acomoda în trup preexistent lui, după cum amprenta unei peceti în ceară nu se poate adapta altei figuri (Grigorie al Nyssei, *Despre facerea omului*, Migne, loc. cit.). Pentru cei care n-ar admite coexistențialismul, Sf. Maxim Mărturisitorul le spune: „Unii zic că sufletele există înaintea trupurilor, iar alții din contră că trupurile există înaintea sufletelor. Noi însă mergem pe calea împărătească de mijloc, cu Părinții noștri care nu afirmă nici preexistența, nici postexistența sufletului sau a trupului, ci mai degrabă coexistența lor. Nu ne abatem în nici o parte, neaplecându-ne nicidecum nici la dreapta, nici la stînga, cum zice Scriptura” (*Ambigua*, 112, col. „Părinți și scriitori bisericești”, vol. 80, București, 1983, p. 279).

(continuare în pag. a 2-a) ➔

✠ NICOLAE
Mitropolitul Banatului

Poezii ai tuturor vremurilor

Grigore VIERU

Nu mă supăr ca n-am bani,
Bani puțini, puțini dușmani.
Bani nu am și nici n-au fost,
Dar îi văd la omul prost.
Unii nici de pâine n-au,
Alții cîinelui o dau,

Vără mîna între lei
Ca-ntră pulpe la femei.
Cine-asa te-a împărțit,
Nu te-a împărțit cinstit, banule!
Să te-mpartă Dumnezeu,
Te-aș cunoaște-atunci și eu, banule!

Cu banul îi tot așa
Cum îi și cu dragostea:
Cînd mai bine și cînd nu,
Cînd deasupra el, cînd tu.
Am avut și eu un „fan”
Și l-am dat la muzicanți,

BANII

Muzicanții mi-au cîntat
Și-au crezut că-s om bogat.
Cine-asa te-a împărțit, banule,
Nu te-a împărțit cinstit, banule!
Să te-mpartă Dumnezeu,
Te-aș cunoaște-atunci și eu, banule!

PLANUL MARELUI ARHITECT

Si dacă orice proces de inițiere prezintă, în diferitele sale faze, o corespondență fie cu viața omenească individuală fie chiar cu ansamblul vieții terestre, aceasta se datorește faptului se poate considera evoluția vitală ca însăși, particulară sau generală, ca desfășurarea unui plan analog cu acela pe care trebuie să-l realizeze inițiatorul pentru a se realiza pe sine însuși în deplina expansiune a tuturor potențelor ființei sale. Asemenea planuri corespund întotdeauna și pretutindeni unei aceleiași concepții sintetice, astfel încât sunt identice în principiu și, cu toate că sunt diferite între ele, și în mod nedefinit variate în ceea ce privește realizarea lor, purced toate dintr-un Arhetip ideal unic, plan universal trasat de către o forță sau o voință cosmică căreia, fără a prejudicia cu nimic asupra naturii sale, îi putem da numele de Marele Arhitect al Universului.

România văzută de oaspeți

Și: Prin urmare orice ființă, individuală sau colectivă, tinde, în mod conștient sau nu, să realizeze în ea însăși, prin mijloace apropiate naturii sale particulare, planul Marelui Arhitect al Universului, și să contribuie prin aceasta, potrivit funcțiunii care-i aparține, în ansamblul cosmic, la realizarea aceluiași plan, realizare care, până la urmă, nu este decât universalizarea propriei sale realizări personale, în acel punct precis al evoluției sale în care o ființă ia, în mod efectiv, cunoștință de cea finalitate, în acel punct precis începe pentru ea veritabila inițiere; și din moment ce a luat cunoștință de sine, inițierea trebuie s-o călăuzească, potrivit căii sale personale, către această realizare care se împlinește... prin desfășurarea completă, armonică, și ierarhică, a tuturor posibilităților implicate în chip virtual în esența acestei ființe.

Cornel UNGUREANU

ANUL XVI
Nr. 10 (200)

OCTOMBRIE
BRUMĂREL

Tel. 0721.935.392 Fax: 021.519.9551
WWW.MAGAZINMR.RO MAAGAZINMR@YAHOO.COM

ISSN:
1457-2700

2010

DESPRE FACEREA LUMII

☛ (urmare din pag. 1)

Un text foarte semnificativ ni se pare și acela în care un „scolias” (tălmăcitor) al Sf. Ioan Scărarul interpretează locul din Cuvântul 26 al Scării astfel: „Sufletul nu-și ia ființa mai înainte de trup, nici după el, ci se naște deodată cu crearea acestuia. Este ucigaș de aceea cel care ucide pruncul în pânțele, deoarece din clipa zămislirii chiar s-a și în-sufletit. La început sufletul lucrează tot atâta cât lucrează și trupul; după creșterea trupului și sufletul își manifestă activitățile sale. Deci este minune ... cum cel ce și-a luat ființa în trup poate după desjugarea de trup să se mențină și să existe singur. Dar aceasta este porunca lui Dumnezeu. Dacă unora li se pare că cele spuse mai înainte se pot compara cu un foc, să afle că ieșind focul (scânteia) din cremene și fier, căci focul se naște din acestea două, nu poate să existe fără o altă materie; dacă scânteia rezultată din scăpărare nu este prinsă de o substanță care-l poate păstra, focul dispăre îndată. Sufletul însă așteaptă și singur până la cealaltă împreunare a lui cu trupul întru Domnul.”

Deși texte asemănătoare am mai putea cita multe, ne oprim aici, mai ales că Sfinții Grigorie al Nyssei și Mașim Mărturisorul de care am amintit sunt autorități indiscutabile în materie.

☛ (urmare din pag. 1)

povestesc acolo ! Realitățile au fost mult mai cumplite. Își mai aduce cineva aminte că toate satele au fost atunci schingiuite ? Că țărani care n-au fost uciși au fost; smintiți în bătai ? Știe cineva că în sate trăiesc încă oameni betegi de pe urma bățăilor îndurate atunci ? După unele statistici, 17 000 de țărani au fost executați după răscoale.

Și legea învoielilor agricole care s-a votat după răscoale în acest București, ce batjocură! În 1908, jandarmii scoteau cu armele pe țărani să lucreze moșiile boierești. Și fiindcă jandarmii aveau arme și gloanțe și cu un an înainte fuseseră învățați să tragă în „mirlani”, nu uitaseră porunca. Continuau să tragă la cel mai mărunt, gest de împotriviire sau protest. Dacă aveau inimă bună, nu trăgeau. Loveau cu patul armei între spete sau cu vîna de bou peste obraz.

Și acestea s-au întimplat nu numai în 1908. Tot așa au mers lucrurile pînă în 1916. Atunci în satele mîncate de pelagră și de riie, de păduchi și foamete, au sunat goarneau și au bătut clopotele bisericilor. „Copiii țării” au fost chemați să-și apere patria și pămîntul „strămoșesc”, pămîntul pentru care se răscolaseră și în adîncul căruia 17 000 dintre ei fuseseră „împroprietăriți” pe veci.

Și „copiii țării” au plecat să facă război.

Totdeauna, în ceasurile grele, „copiii țării” sînt trimiși la moarte.

Dar, e adevărat, în Bucureștii anilor 1908—1916 se trăia minunat. Case boierești cu grădini împrejur răsunau seara de cîntece. Se dădeau baluri somptuoase. Se consumau fazani și icre negre. Se destupau sticle de șampanie franțuzească. Lăutarii cîntau la urechile boierilor și ale tîrfelor cuplete porcoase și excitante. La șosea apăruseră primele automobile și derbedeii din lumea bună se băteau cu pașachinele lor cu flori. Iar florile erau aduse în cutii bine ambalate din Franța sau din Olanda.

Aveau bani oamenii aleși din București, trăiau patriarhal și idilic. Dar banii veneau de la moșii. Banii veneau din foame din pelagră, din păduchii și suferința satelor.

Da. E bine să ne aducem aminte de viața Bucureștilor de altădată. E bine să ne aducem aminte, chiar cu puțină tristețe, acum, nu mai tîrziu. Acum e bine să ne aducem aminte.

Din Bucureștii idilici ai anului 1911 venea în casa noastră, la țară, o scrisoare, o carte poștală. O țin în sertarul meu. Am scos-o și o privesc în ora aceasta. I-a trimis-o tatei fratele meu mai mare, bursier al Seminarului Central. „Peste o săptămînă — scrie el — termin școala. Mi s-a rupt uniforma. Am nevoie de haine noi, civile, de pălărie și ghete. Aș vrea să-mi cumpăr și o cămașă. Cele pe care le am sînt zdrențe. Nu cred, dragă tată, să scap fără o cheltuială de 60 lei. Trimite-mi tu, negreșit, 30 lei. Restul i-am adunat eu din economii ; am dat meditații tot anul. Nu pot părăsi internatul în starea în care mă aflu.”

Atît îi trebuia unui tînar care după opt ani de învățătură pleca să-și facă un rost în lume : 60 lei. Ce dramă a fost în casa noastră ! Trebuiau trimiși la București 30 lei ! Asta era munca pe două moșii a unei familii numeroase, munca de o vară și o toamnă întregă...

Ne-a îmbătrînit războiul ? Nu ! Trebuie să fim tineri și puternici. Trebuie să ștergem vechile amărăciuni din inimile noastre. Trebuie să ne curățim sufletele de rugina tristeții.

Să evocăm Bucureștii de altădată, Bucureștii de pînă ieri și să privim atenți acest București de azi.

Mai avem încă lupte de dat.

Mai avem încă victorii de cîștigat...

(9 iunie 1945)

O MOȚIUNE,
ALTĂ MOȚIUNE

Opoziția se puse de acord să dea jos Guvernul Boc, utilizând toate metodele legale, inclusiv mișcările de stradă. Moțiunea a fost înaintată și cuprinde printre altele și unele promisiuni populiste, fapt ce se poartă în asemenea ocazii.

Dacă conducerea actuală s-ar primeni, oamenii ar căpăta o speranță de mai bine. Ar apărea figuri noi, poate mai suportabile chiar și la măsuri mai dure. Din păcate slabe speranțe într-o îmbunătățire reală a situației țării.

Pe termen lung și mediu ar fi unele speranțe. Una din cele mai mari speranțe o constituie agricultura. Trebuie să folosim potențialul agricol al țării, care azi e utilizat la maximum 50%. Apoi resursele sub-solului care sunt concesionate la circa 20% din valoare. Valorificarea potențialului hidroenergetic și turistic al țării e o altă speranță.

Pentru a putea face ceva e nevoie de un guvern nou în care să avem încredere, E nevoie de oameni noi, cu idei noi, cu o imagine mai bună.

România e o țară care are de toate, dar îi lipsește un conducător adevărat. Patriot, care să țină la țară și la popor, curajos și înțelept.

Dă-ne Doamne!

Dr. ec. Ștefan TARJOC

FIINȚA PIOASĂ

Limita ființei este ființa. Ființa caută să fie ființă, iar orice reprezentare a lumii pe care ființa o construiește nu este altceva decât felul în care ființa se justifică pe sine ca ființă. Ființa vrea să se simtă ființă. Aici se impune întrebarea: imaginea pe care o are ființa despre ființă este una completă? Iar dacă nu este completă, poate fi vreodată completă? Imaginea ființei despre ființă nu poate fi niciodată completă pentru că “vederii” ființei îi scapă ființa. Ființa se poate contempla pe sine însă nu poate contempla contemplarea, adică ființa nu poate transcende total propriul exercițiu de a fi ființă. Deci, nimic nu-i este mai îndepărtat ființei decât ființa. Ființa îi este însă accesibilă ființei, dar numai ca inaccesibil. În marile ei avânturi pe tărâmurile binecuvîntate ale cunoașterii ființa trebuie se țină seama de acest aspect esențial al propriei constituții. Ființa nu poate cunoaște adevărul pentru că ea e cuprinsă în adevăr, mirajul cunoașterii trebuie să fie innobilat cu această doză sanitară de umilință în fața inaccesibilului. Esența ființei nu este cunoașterea ci recunoașterea. În ADN-ul ontic este prinsă original totalitatea informației cosmice, din acest motiv totul este accesibil ființei, pînă și inaccesibilul, dar ca inaccesibil. Pentru a exista în acest tip de cunoaștere (cunoașterea ca recunoaștere) ființa trebuie să fie pioasă, ființa trebuie să înțeleagă că ea este un timp în care eternitatea și-a picurat roșul, astfel că traiectoria ființei este verticală și nu orizontală. Nu degeaba se spune “Cel de sus”. Expresia asta arată clar orientarea ființei și constituția ei. Ființa este locul în care distanțele nu există, pentru că ființa nu este un sistem fizic, este un sistem simpatic, fiind guvernată de legi simpatice. Cosmosul, ca totalitate, este mai degrabă expresie simpatică, nu este o înșiruire fizică infinită de stele, găuri negre și planete, este o rețea de simpatii. Ființa este cosmos. Ființa are o deschidere-către cosmos pentru că este cosmos, iar “cantitatea” de cosmos din cosmos este aceeași cu “cantitatea” de cosmos din ființă. Din acest motiv legătura eului ființei cu Dumnezeu nu este logică ci simpatică.

(continuare în pag. a 6-a) ☛

Atanase ȘTEFU

DIALOG ÎN ZIG-ZAG

“Când capeți un răspuns, te << luminezi >>. Când pui o întrebare, în schimb, luminezi lucrurile.”
Constantin NOICA

Ce înseamnă Brîncuși pentru gorjeni, sau Enescu pentru moldoveni, reprezintă în conturul neamului românesc, Ion Caramitru pentru aromâni.

Bună ziua, maestre.
Bună ziua.

Vă mulțumesc că ați acceptat să stăm de vorbă, în vremea viețuirii noastre, ca să folosesc o splendidă sintagmă nichitastănesciană.

Cu plăcere.

Ion Caramitru. Acesta este numele dumneavoastră?

Nu.

Nu?

Nu. Numele meu, este Ion Horia Leonida Caramitru.

Și a cui a fost vrerea ca trei sfinți să sprijine un nume?

Fii atent: Leonida vine de la bunicul din partea tatălui meu, Ion, vine de la bunicul din partea mamei, iar Horia s-a adăugat atunci când părinții mei „se certau” cum să mă boteze. Tata vrea numai Leonida, mama numai Ion, și atunci au căzut de acord să port ambele prenume cu condiția, ca lor, să li se adauge un al treilea și anume, Horia.

Iată unde duce neputința copilului de a-și exprima liber opțiunea. La atâtea prenume, m-ar surprinde, sincer, să aflu că mai aveți și un pseudonim...

Am să te surprind; mi se spune „Pino”.

Ăsta de unde mai vine?

Din copilarie.

Ce-ți este și cu copilăria...

Eu sunt născut în martie și mama, o îndrăgostită de plimbări prin București, cu puțin timp înainte de a mă naște-asta se întâmpla prin februarie, a alunecat pe un trotuar poleit cu gheață. A căzut rău, atât de rău, încât imediat s-a gândit că sarcina i-a fost afectată. Văzând-o extrem de speriată, un frate de-al ei, care ulterior a murit pe front și, care urma să mă boteze, o încuraja repetat, spunându-i: “Mai liniștește-te dragă, precis va fi băiat și vei vedea că va fi ca Pinochio, vei da cu el de pământ, și el, năzdrăvanul, nu va păți nimic.

Haideți să ne oprim la cererea închipuirii, lângă Institutul de Teatru din București. Priviți la acel tânăr înalt și aproape frumos, misterios fără îndoială, care urca treptele institutului cu responsabilitatea elaborată a viitorului și răspunde la numele de Ion Caramitru. Ce caută el acolo? Cine l-a îmboldit?

Eram în clasa a 10-a, eu fiind prima serie, care a terminat cu 11 clase, cei dinaintea mea, au terminat cu 10 clase, ulterior s-a ajuns la 12. Ei, bine, atunci au venit la noi la școală, doi profesori de la Institutul de Teatru, în căutare de talente. Acești profesori, au intrat în clasa noastră la ora de dirigenție, și ne-au pus-ne-au rugat- să citim ori să povestim ceva. Eu în perioada aceea, făceam sport de performanță, dar, aveam și o bună pregătire artistică, să spun așa, de la mama mea, care iubea enorm poezia și chiar recita din ea. Ei, am citit și eu ceva și la sfârșitul orei, unul din ei mi-a spus: “Dumneata trebuie să vii la institut pentru pregătire”. M-am dus, acolo m-am mai șlefuit, și profesorii de la institut, credeau că eu termin liceul, dar eu terminam cu un an mai târziu și ei, când au aflat că mai am un an de liceu, au fost oarecum dezamăgiți. Dar, soarta a fost bună cu mine, pentru că

anul următor, când am intrat, am avut un profesor foarte bun.

Pe cine?

Pe doamna Beate Fredanov

Un dascăl care nu lucra cu grupa, ci cu individul.

Exact!

Erau atunci la teatru, maestre Caramitru - din câte am citit și eu, niște dascăli-îndrumători, ca să spun astfel, care determinau studentul, să creadă că scena este un coridor prin care trece realitatea. Astăzi, existența efectivă mai traversează scena?

Sigur, dar este o realitate dublată de metafore poetice, de construcții savante. Din păcate, de multe ori, de prea multe ori, prea „savante”.

Când se desăvârșește actorul, atunci când face din artă un scop în sine, sau atunci când slujește arta ca pe un mijloc de a conversa cu spectatorul?

Eu cred, că actorul trebuie să se caute pe sine însuși, ca pe un instrument muzical pe care trebuie să-l exersezi, pentru că, pe de o parte, să răspundă, să zicem, intențiilor și scopului artistului care cântă la acel instrument, iar pe de altă parte, prin folosință conti-

Doi aromâni din “secolul trecut”;
un tânăr student, alături de un ministru.

nuă, sunetul se șlefuieste, se îmbunătățește, iar relația instrumentist și instrument devine o relație atât de intimă încât nu se mai pot diferenția.

Actorul e și instrument și orchestrant.

Da, prin corpul nostru, prin glasul nostru, prin ființa noastră toată.

Trei actori pe care îi cunoaște eternitatea teatrului românesc?

Trei vii și trei morți e prea mult?

Dimpotrivă dar atunci să începem cu cei pe care îi cunoaște deja veșnicia teatrului.

Toma Caragiu, George Constantin și Gina Patrichi. Iar dintre cei de astăzi...

Victor Rebengiuc?

Fără îndoială, apoi Mariana Mișuț, Valeria Seciu...

Avem prea multe facultăți de teatru, maestre Caramitru!

Așa e!

Dar, ce mi se pare mie malign pentru sănătatea teatrului românesc, este faptul ca în aceste - hai să le spunem - facultăți, predau niște mari anonimi, care, răpesc tinerilor, o componentă esențială pentru un artist; anume perspectiva.

Da, ai dreptate, dar vezi dumneata, odată cu autonomia universităților, toate centrele universitare, au avut ambiția să deschidă și cursuri de artă, nu numai de teatru. Din păcate, lucrul ăsta, nu a dus la o îmbunătățire a calității pedagogiei, ci din contră, învățământul a decăzut îngrozitor.

Ați fost ministru, ați fost în vârful trebii, de ce n-ați sunat din trâmbița disperării?

Cum să nu? Când eram în guvern, ministrul Marga, a impus și universităților de artă, sistemul de doctorate obligatorii, și astfel, artiștii mari, nu au mai putut să ajungă la catedră. Am avut atunci o discuție dură cu dânsul, în care i-am explicat atunci, de față cu ceilalți miniștrii, că hotărârea sa, va duce la degradarea învățământului, și i-am dat exemple, cum ar fi: Pavarotti, care trăia atunci, n-ar putea să predea canto la București, din pricina hotărârii domnului ministru Marga, că Gheorghe Zamfir, nu poate ocupa o catedră din același motiv, ori că Liviu Ciulei sau Andrei Șerban, care sunt profesori la Universitatea Columbia din New York, la fel nu ar putea preda la București regia, ș.a.m.d.

Lui Gheorghe Leahu, artistul sub conducerea căruia Teatrul Național din Timișoara, a cunoscut cea mai fertilă perioadă din istoria sa și vreau să reamintesc domniei voastre și să fac cunoscut mai tinerilor noștri cititori, că sub administrația acestui artist emerit, la Timișoara, au trudit, nu, nu au trudit, termenul îmi este impropriu, deoarece truda nu aduce satisfacție, au hărnicit, mari regizori: Ion Maximilian, Horia Popescu, Dan Nasta, ba chiar și Marietta Sadova, cea care numea actorii, “copiii de duminică ai lumii”, ei bine, acestui artist, îi spunea Maria Ventura prin anii 50 la Paris, atunci când a aflat că tânărul Leahu, iubește sfielnic o acrită fără studii de specialitate: “Dar, Leahule, dacă s-ar cere studii aici, ar rămâne Parisul fără artiști!” Asta și pentru că, vorba aromânilor, “zborlu, zbor aduți” sau mai pe românește, fiindcă veni vorba de studii trebuincioase artei. Apropo, îmi puteți spune acum și aici, trei actori-că artiști nu mai avem - ai teatrului timișorean?

Din păcate, nu.

☛ (urmare din pag. 3)

Asta e, haideți să ne întoarcem la studiile lui Marga.

În artă, doctoratul unui artist, este opera lui.

Care este răul cel mare cu care se confruntă astăzi teatrul românesc?

Obişnuința, rutina, din păcate, acestea sunt tarele teatrului, totdeauna când este găsit ceva proaspăt, autentic, spectacolele se nasc.

Și incultura maestre, incultura celor care urcă pe scenă și-mi susțin observația, cu părerea maestrului Beligan, care spune că actorii, marea lor majoritate, au cultura personajelor pe care le-au interpretat. De ce râdeți?

Păi râd, râd pentru că e o definiție puțin riscantă. Dacă se referă la lipsa de cultură a actorului român care face figurație, atunci da, figurația, mai precis personajul fără nume, n-are nicio cultură, dar actorul care face Hamlet? În general însă e adevărat ce spune meșterul-lumea noastră nu excelează prin studiu.

Maestre, Ion Caramitru, în anul 1981, pe scena Filarmonicii din Timisoara, un mare actor roman, recita – e adevărat, la solicitarea timidă a unui tânăr spectator – din lirica aromână. Isprava sa, nu o știu cei care au învățat aromâna la ordin după 1989, dar o știu eu, cel care l-am abordat rugător atunci pe artistul Ion Caramitru, și o cunosc spectatorii bănățeni care și-o aduc aminte, și desigur, dumneavoastră, cel care ne-ați dăruit acea bucurie, ce pentru „o clipă eternă”, ne-a făcut fericiți. V-am mulțumit atunci și vă mulțumesc și astăzi când aromâni din țară, v-au ales președintele Societății de Cultură Macedo-Română din România, instituție recunoscută prin Înaltul Decret Domnesc de la 1880. Ajuns aici, vă întreb cu „raza candidelor mirări”, despre baza fundamentului etnic al aromânilor? Și nu vă întreb asta că eu nu aș ști, ci pentru că armânii, traversează astăzi o perioadă de vânzoleală hilară, când li se smulge obirșia din mână specialiștilor și li se croiește alta de către ... arghirofili.

Este o problemă pe care am discutat-o și dincolo de societatea noastră. Pentru că avem de-a face cu una din atitudinile cele mai grave pe care le poate lua cineva astăzi în relația cu istoria neamului nostru pe de o parte, și pe de altă parte, față de apartenența la romanitate a aromânilor. Las la o parte, deși amintesc deseori, că mari istorici și mari oameni de cultură, de la Eminescu și Iorga, până la aromânii de extracție nobilă, intelectuali de mare rafinament cum ar fi: Nicolae Bazaria, Tache Papahagi, Papadima, Matilda Caragiu, s.a.m.d., au susținut teza după care noi suntem o ramură a romanității și că de fapt, fenomenul de transhumanță a depășit granițele României.

Cei care susțin contrariul, și anume, că aromânii nu sunt români, și stau nedezlipiți ca sursa de obiectiv – „pretenii știu de ce” – pe oricare aromân care „vrea cu țara”...

Aceștia fac un lucru foarte grav, și este împotriva rațiunii.

Puteți explica?

Vă explic imediat. În primul rând că ei se bazează pe un neadevăr. Am două întrebări retorice: Dacă aromânii nu sunt români, dacă ei nu aparțin romanității și nu ar avea România ca țară mamă, atunci unde este Aromânia? Mi s-a răspuns că „țara noastră-i în Balcani”, în acest caz, nu avem o țară, și suntem cu statut de popor nomad.

Și al doilea?

Al doilea lucru, foarte important prin gravitatea sa, este acela că ei afirmă că aromânii, nu sunt români, adică cei de la Comunitatea Aromânilor, susțin un lucru extrem de grav, și anume, dânsii spun că politica României, de la începutul secolului XX, de a susține în Balcani și în fosta Macedonie în special, școlile și bisericile în limba română, dând posibilitatea tinerilor înzestrați cu inteligență să învețe la bază și apoi să-și desăvârșască studiile în Romania – cazul

tatălui meu – ei bine, acest lucru pentru dânsii, (Comunitatea Aromânilor din România n.r.), reprezintă una din marile greșeli, din marile crime, pe care le-a făcut România, deturnând – chipurile – în Balcani, sensurile acestei minorități. Pe de altă parte, bunicul meu Gheorghe Celea, o figură celebră aș putea să spun, a fost unul din învățătorii cei mai iubiți în școlile românești, el făcea orele de Limba Română într-o perioadă și într-o țară – Grecia, în care bunicul meu, dascălul, preda Limba Română cu pușca pe catedră, iar elevii mai mari, veneau și ei, cu puștile de acasă, și asta, pentru că nu știau când dușmanii limbii române, grecii ori comitagii bulgari, pe care îi manipulau grecii, veneau să dea foc școlii.

Acesta a fost, și acesta va rămâne mereu țelul grecilor, maestre Caramitru; să-i educe pe cei care nu sunt greci să fie greci.

La gala premiilor UNITER

Da, așa e, și revenind la bunicul meu, vreau să mai subliniez, că tot el, a făcut parte din delegația care a venit la București, și a cerut repatrierea, a obținut colonizarea din Cadrilater într-o perioadă extrem de grea, pentru aromâni, și acest lucru este privit de „stimații domni”, de care ați pomenit, ca fiind o dușmănoasă atitudine a României, față de aromâni. Dânsii, nefiind alții decât nepoții și strănepoții celor care luptau pe viață și pe moarte pentru a le fi recunoscută acolo, în Grecia, identitatea românească. Ei au fost beneficiarii colonizării. Astăzi, iar astăzi, ei sunt beneficiarii despăgubirilor care s-au dat. Și rețineți: despăgubirile s-au acordat numai acelor care s-au declarat români. Iar ei vin acum, și contrazic, tot ce au făcut bătrânii lor. Este ceva care depășește orice imaginație.

Domnule Caramitru, maestre Caramitru, comportamentul uman, arareori este guvernat de etică.

Da, mai ales când în spate, sunt niște interese, mai „rafinat” decât vă imaginați.

Îmi închipui maestre și îmi imaginez, din durata de timp în care am conștientizat că viciul fundamental al ființelor omenesti este de a dori. Profit; cuvântul ăsta, „ajută” deseori virtutea să se degradeze în păcat. Ați spus interese, ce fel de interese?

Interesele sunt următoarele: Grecia, continuă și astăzi naționalismul său feroce. În Grecia, nu există nicio minoritate. Aromânii, sunt considerați de greci, ca fiind greci romanizați. Turcii, care trăiesc în Grecia, sunt greci musulmizați, și tot așa... Pentru greci, asimilarea celor care nu sunt greci, este fundamentală. În Albania de pildă, Grecia dă pensii de 300 de euro pe lună, tuturor aromânilor, care trăiesc în Albania, și se declară greci!

Noi ar trebui să eliminăm maestre absurdul, tocmai pentru că este absurd; dar dacă totuși, cineva, prin argumente auxiliare adevărului științific, ar reuși să autentifice o plâsmuire de genul

- „aromânii nu sunt români” – atunci neamul nostru, cred eu, poate fi ontologic condamnat la o veșnică răstignire.

Spun încă o dată: dacă cumva, prin absurd, în România, se va lua decizia, oficială, că aromânii, nu sunt români, adică sunt minoritate națională în Romania, automat, ei nu pot fi nimic!

Și atunci?

Și atunci, ei pot fi asimilați în Grecia, fără nicio problemă.

Într-o astfel de circumstanță, noi aromânii, ne-am răzlețit de miracolul supraviețuirii noastre, înodat izbăvitor de românism?

Sigur!

Am ajuns vremurile maestre Caramitru, în care vedem cum istoria își iese din minți. Ava Cleopa, vorbea odată, despre victoria

cuvioasei trădări. Raiul, a căzut tot de pe urma trădării. Să fie cei cocoțați...

Probabil; că eu nu văd altă rațiune. Ce spun ei că și-ar dori un deputat în Parlamentul României, ca lider al minorității aromâne-dacă ar fi să fie minoritate națională-și ceea ce primește o minoritate ca indemnizație din partea bugetului, mie, mi se pare atât de puțin, față de cât efort fac, încât sigur este și altceva, mult mai important.

Și uite așa, învățăm să credem numai în miracolele puse la cale. „Doamne, cum am uitat să trăim!”, se confesa recent, duios – tânguitor, maestrul Radu

Beligan. Dacă viața, ar avea ediția a doua, ce-ați schimba, domnule Ion Caramitru?

Nu știu! Dar, dacă aș putea începe viața cu mintea de acum, ceea ce din punct de vedere existențial, ar fi o dramă, aș fi mult mai trist la tinerete, și mult mai vesel la maturitate. Sigur, m-aș odihni mai mult, m-aș conserva mai bine, aș citi mai mult decât am reușit până acum și aș gândi mai realist.

Și ați avea, aceeași soție.

O, desigur!

Soția dumneavoastră, este aromâncă?

Da. Soția mea, s-a născut Caracaș, după tată.

Pe mulți actori, talentul dumneavoastră, îi învecinează cu invidia, pe alții îi nefericește.

Așa este, sunt mulți, chiar foarte mulți, care chiar mă urăsc. Deși, în anii aceștia de crize succesive, am făcut bine pentru unii din ei și pentru teatrul românesc. Unii din ei, sunt colegi, sau foști colegi, pe care i-am descoperit în dosarul meu de securitate.

Ticăloșie bizantină...

Ei sunt cei care mă urăsc cel mai tare. Dar mai sunt și alții, care împinși din spate, de unii gen „România Mare”, foști comuniști care nu pot să suporte ideea că mai este unul care aduce aminte lumii de ce au făcut și cine sunt. Pățesc de multe ori să fiu atacat mișelește pe teme minore.

Nu vă puteți „lăuda” cu dușmani de anvergură.

Nu, în schimb, pot să mă laud, că fac parte din cei o sută și ceva, aflați pe lista neagră a lui Vadim Tudor.

Între răul care aduce folos și binele care dăunează cum ați ales ca om politic?

Niciodată răul care ameliorează. Sunt genul de om care merge la esență, care alege calea lui.

Și calea dumneavoastră care este?

Calea mea este cea pe care am pus-o în pagină acum 18 ani, într-un discurs pe care l-am ținut la

(continuare în pag. a 5-a) ☛

☛ (urmare din pag. 4)

Camera Comunelor la Londra, un discurs al omului liber care nu acceptă compromisul.

Nici măcar concesiile politice, deși, om politic fiind, sau și om politic, știți mai bine decât mine că în politică principiile se numesc interese.

Din acest motiv nu am putut fi de acord cu acea alianță împotriva naturii: PSD-PNL+PNȚ-CD.

Cum s-a născut sintagma, "revoluția furată"?

Terminologia s-a născut, atunci când foștii comuniști, activiștii lui Ceaușescu, care au apărut hibrid după manifestările de la Timișoara și București, au confiscat-o pe frumoasa revoluție și i-au impus voința și caracterul. Dar grav cu adevărat, este că tot ei se află de atunci la putere.

Sunteți apropiat de o casă, guvernată-după cum o recomandă capul ei-de statut și tradiție, Casa Regală a României. Ce a dus la această proximitate?

Eu am susținut de la început, că șansa României de a reveni la normalitate, ar fi fost respectul Constituției din 1923.

Despre care Petre Țuțea spunea, că fiind cea mai bună de pe continent, s-ar cuveni să fie eternă.

Era cea mai democrată din Europa și atâta vreme cât funcția supremă în stat e ocupată de o Casă Regală de tradiție și care nu este implicată politic și nu participă la lupta electorală pentru putere, ai garantat un monarh echidistant, ca o efigie sigură pentru popor. Ori câtă vreme luptele politice de la noi în sistemul constituțional pe care îl avem nasc un președinte cu puteri supradimensionate, având la dispoziție serviciile secrete și toate pârghiile de forță, în acel moment România este anesteziată. În 1923 și mai ales între cele două războaie, România a avut cea mai bună poziție europeană posibilă. Era prinsă între primele zece țări ale lumii ca dezvoltare economică.

Prin prisma experienței duneavoastră, cum se vede viitorul României?

În acest moment, din păcate...

Haideți să ne îndepărtăm disprețuitori de „erotica puterii” și să ne apropiem de înălțimea celestă a scenei. Care a fost cel mai prețios dar pe care românii din sudul Dunării, l-au făcut teatrului românesc?

Toma Caragiu! De bună seamă, Toma Caragiu. Din păcate, Toma nu a avut norocul unei cariere cinematografice la nivelul celei din teatru.

Și Vraca?

Da și Vraca era tot aromân, însă Toma - față de Vraca, care era actorul unui anumit gen și atât - Toma era capabil să poarte ambele măști ale teatrului, cu aceeași dezinvoltură. Vezi, Toma era un actor complet.

Și un om trist.

Da, un om trist.

După ce au dobândit o legalitate impusă, comuniștii se amuzau spunându-și: "Bă, ce puțini am fost și ce mulți am rămas!" Amintesc această roșie constatare, gândindu-mă la aromânii noștri care, până în 1989, mai ales cei din Dobrogea - nu numai că-și tăgăduiau ascendența cu prefăcătorie de precupeți, dar chiar își dezmințeau apartenența etnică, întrebându-vă: Toma...

Lui Toma îi plăcea să se știe că-i aromân și vorbea impecabil dialectul, la fel și Matilda ori Geta, surorile

lui, alături de care forma o familie extrem de legată de tradițiile aromânești.

Aș vrea să amintim și un nume de regizor aromân, trăitor pe plai carpatic; altul decât Stere Gulea.

Dacă te gândești la Dan Pița, nu prea e.

Nu prea e? Cum vine asta?

Nu are fibră, nu știe dialectul, el e mai mult bulgar.

Apropo de regizori, nu vă deranjează viziunile lor moderne?

Dacă sunt lipsite de acoperire, da.

Ce acoperire?

Filozofică, scenică, ori dacă sunt experimente în gol, formale. Dar sunt și regizori, care... cum să spun... exagerează puțin în partea formală dar nu uită ce stă la baza unui text dramatic. Și atunci experimentul are valoare.

Teatrul cel Mare, cum s-a numit la începuturile sale până în anul 1875 când Alexandru Odobescu, directorul de atunci al teatrului, a pus pe fronțișpiciu noul nume: Teatrul Național; astăzi, sub domnia dumneavoastră, este "vizitat" de public?

Din fericire, la mine la Teatrul Național din București, sălile sunt nu pline, arhipline; astfel încât a trebuit să introduc matinee și sâmbăta și duminica. Am

Artistul slujindu-și vocația...

în fiecare seară cam 1500 de spectatori la trei săli. Depășirea în ultimii doi ani a numărului de spectatori, este de 170 / 180%. E un moment bun, un moment fast.

An prielnic în vreme de criză.

Criza a îndreptat lumea spre teatru.

Se teme de ceva Ion Caramitru?

Da, de recrudescența comunismului!

Dacă tot reveniți - uneori obsesiv - la comunism, la sistemul pe care Petre Țuțea îl caracteriza drept un cancer social, unde se instalează, rămâne pustiu, vă rog să-mi spuneți, cum îi vede astăzi, Prințul Revoluției, pe cei doi corifei ai comunismului care și-au dorit enorm să-l aibă aproape după 1989: Petre Roman și Ion Iliescu.

Petre Roman, fiul unui cominternist, Ion Iliescu, vechi activist al Partidului Comunist, o figură... era să spun, mai luminoasă în interiorul nomenclaturii, considerat și întreținut de securitate ca zvon de posibil urmaș a lui Ceaușescu...

Asta știu, vreau să aflu defectele sale, care v-au îndepărtat de el.

Are toate defectele structurii umane și schizoide a comunismului de carieră; a activistului de carieră. Pe el nu-l interesează nici ce se întâmplă cu ceilalți oameni, nu-l interesează nici care este statutul unei țări democratice cum a fost România, îl interesează strict interesul lui și interesul clanului din care face parte.

Ceea ce mă face și mă umple de mânie, era să zic, e că i s-a lipit definiția de cinstit și sărac, câtă vreme a fost capul timp de 10 ani, al unui partid și al unei țări, în care s-a furat pe rupte. Vă întreb: Ali Baba, dacă am lua povestea lui Ali Baba și cei 40 de hoți, numai cei 40 sunt hoți? Ali ce este? Ali de fapt conduce pe cei 40 de hoți. El, Ion Iliescu, este Ali Baba, nu-l cred deloc sărac și deloc cinstit!

Teribil bătrânul edec... Petre Roman?

Petre Roman, așa cum lumea l-a perceput, și cum l-a amendat de câte ori a candidat, este un profitor. Un profitor al acestor conjuncturi.

Un om curat al Revoluției Române?

Un om cu nume?

Evident!

Toți cei care nu au cerut certificat de revoluționar.

Dumneavoastră ați cerut?

Eu am refuzat.

Mircea Dinescu?

Și el. Noi am înființat împreună cu Radu Filipescu, "Asociația revoluționarilor fără privilegii", pe care am înregistrat-o juridic. Legea care a dus la privilegiul post-revoluționar, a fost una din diabolicile idei ale lui Iliescu. Pentru că în momentul în care a dat privilegiul și nu puține, celor care au fost în revoluție pe de-o parte, el a sperat să le pună fermoar la gură și să nu mai conteze cei autentici și a și deschis ușile să intre tot felul de oportuniști, cei mai mulți, cei care au inundat piața, ca să spun așa.

Maestre, nu mă interesează cine este președintele revoluționarilor fără privilegii, dar ca președinte al UNITER, în principiile căreia își află loc și apariția intereselor oamenilor de teatru vă preocupă cu certitudine, soarta actorilor tineri, care dorm prin cabine, mascându-și cu distinsă moralitate sărăcia în care se zbat. În numele lor, vă întreb cu sinceră mirare, dacă știți că un actor - talentat fără îndoială - câștigă în România de azi, 150.000.000. de lei? Vechi desigur, dar buni. E vorba de Valentin Urițescu.

El a spus asta, într-un moment în care, atacându-mă pe mine la baionetă, dorea să dea impresia că a fost frustrat la un moment dat de mine ca director al Teatrului Național, că i-aș fi micșorat veniturile. Ceea ce este complet aberant. El spune că jucând în cinci spectacole la Teatrul Național, în anii trecuți și luând nu știu câte milioane la fiecare spectacol, ajungea la această sumă. Întâi că eu nu cred că el ajungea numai din contractele cu Teatrul Național la această sumă, poate mai avea și alte colaborări, dar atacurile lui și ce spunea acolo, sunt total aberante. Eu am venit în teatru în 2005 în iunie, iar spectacolele în care juca el la „Național”, mai puțin Tache, Ianke și Kadîr, erau deja oprite.

Maestre Caramitru, vă respect prea mult, pentru a fi în stare să cred că dumneavoastră ați putea fi un interlocutor cu care să tabloidizez o discuție. Pe mine nu mă preocupă banii mulți câștigați de unul, ci mă neliniștește "bănuțul văduvei", primit de cei tineri.

Cei tineri, mai ales cei din provincie, n-au decât să repudieze astfel de afirmații, pentru că pe de o parte, minte, exagerează, pe de altă parte, el tot ce spune în general, e efectul unei minți rătăcite.

Dacă nu le putem oferi tinerilor siguranța materială a zilei de mâine, poate mă ajutați să le oferim marea unei demnități artistice pilduitoare.

Ștefan Iordache! Ștefan Iordache, un om profund legat de profesiunea lui, sălbatic în sensul acesta, ancorat în realitatea lui teatrală cu ambiție și orgoliu.

Credeți că am uitat să vă întreb ceva?

Da, cine este actorul meu favorit?

Chiar așa; cine?

Horațiu Mălăele.

FIINȚA PIOASĂ

(urmare din pag. 2)

Ființa nu-l poate schematiza rațional pe Dumnezeu, nu-l poate sonda rațional logic pe Dumnezeu. Ființa este în Dumnezeu prin constituția ei indicibilă, astfel că ființa nu-l "vede" pe Dumnezeu, ea îl simte în sine. Relația ființei cu Divinitatea este scrisă în însuși faptul-de-a-fi-ființă, iar aportul cosmic al ființei este însuși actul constitutiv al ființei, astfel încât ființa este cosmică prin constituție, iar manifestarea ei mundană este exclusiv teologică. Ființa "sfințește locul" pentru că așa e modul ei originar de a fi, ființa în ceea-ce-este-ca-fiind se manifestă ca sfințire a locului. Cu alte cuvinte perspectiva asupra Divinității și deschiderea-către Divinitate n-a fost anterioară ființei, n-a fost dobândită în timp (evolutiv) după actul constitutiv al ființei, ci, dimpotrivă, perspectiva asupra Divinității și deschiderea-către Divinitate sunt în chiar actul însuși de constituire a ființei, ba am putea spune că ele reprezintă chiar permanențele care au "cerut" actul constituirii ființei. Deci ființa nu trebuie să-și analizeze propria istoricitate prin perspectiva darwinistă, pentru că nici ființa și nici cosmosul nu este un lant trofic, ființa nu este o prelungire inutilă a intenstinului gros, iar cosmosul nu este guvernat de legile digestiei. Istoricitatea ființei nu este o deplasare pe orizontală față de momentul t0, este cel puțin o apropiere verticală de momentul t0, dacă nu chiar o manifestarea permanențelor într-un circular și indicibil t0. Cosmosul este manifestarea a dorului de Dumnezeu în Dumnezeu, iar Ființa- focul în care Dumnezeu și-a plâns destinul. Când ființa nu înțelege lucrul asta își pierde pioșenia și nu rămâne din ea decât praf rătăcitor de cometă înghețată în întuneric.

CURIOZITĂȚI
DIN SPORT

Portarul echipei Lingby din prima divizie a campionatului danez, Henrik Christensen, în anul 1983 a fost autorul unui gol ieșit din comun. Astfel, în ultimele minute ale meciului cu Ikast Christensen, el a primit mingea de la un apărător și a vrut să o arunce cu mâna cât mai departe de poartă. Pentru aceasta și-a luat elanul necesar, dar, în mod inexplicabil, a pierdut controlul asupra mingii pe care a trimis-o în poarta... proprie, în fața unei numeroase asistențe stupefiate.

Stanley Matthews este considerat cel mai longeviv jucător din istoria fotbalului, dar, mai mult, deține câteva recorduri remarcabile: la vârsta de 50 de ani juca încă în prima ligă engleză; între anii 1932—1965 a susținut 886 meciuri de campionat și cupă; la vârsta de 17 ani a debutat în formația Stoke City, iar între anii 1947—1961 a evoluat la Blackpool după care s-a reîntors la echipa în care și-a făcut debutul și și-a încheiat cariera

în anul 1965, după ce i s-a acordat titlul de „sir” (titlu conferit unor personalități cu merite deosebite în diferite domenii de activitate din Marea Britanie).

Niels Bohr (1885—1962), laureat al Premiului Nobel pentru fizică (1922), a practicat și el fotbalul, la început, pe post de portar. În această perioadă se spune că, în cursul unui meci oficial, neavând prea mult de lucru, a scos dintr-o geantă pe care o ținea în interiorul porții un creion și a acoperit stilpii porții cu tot felul de ecuații. Când l-au surprins coechipierii le-a explicat că descoperise o formulă la care se gîndea mai de mult, dar nu i-a găsit rezolvarea și s-a scuzat spunîndu-le că meciul era și așa plictisitor. Mai târziu, la vârsta de 29 de ani, Niels Bohr a devenit, pentru mai mulți ani, titular în echipa națională de fotbal a Danemarcei.

Mircea PETROMAN
Redactor sportiv al Trustului de Presă "Magazin"

Ipoteze inedite

REÎNTOARCEREA CRIMINALILOR
LA LOCUL CRIMEI

Prin cuvinte și imagini metamorfozate în compuși biochimici (cu sarcină electrică și polaritate magnetică) din scoarța cerebrală se imprimă (ca pe un disc audio-video) informațiile noi în memorie, de unde sunt utilizate (accesate) la nevoie, iar în timp această „bandă de înregistrare biochimică” se șterge treptat, moment în care începem să uităm informația. „Umbra ei”, amprenta informației, rămâne încă mut timp și de aceea putem uneori să ne reamintim lucruri și fapte pe care le credeam uitate (prin „forțarea” memoriei sau prin procedee psihoterapeutice).

Deci fiecare informație, cuvânt sau imagine memorată se fixează prin modificări biochimice, (bioelectromagnetice) la nivelul moleculelor din scoarța cerebrală, modificări reversibile în timp. Aici ar trebui să amintim teoria lui Freud despre refulare și defulare. Domnia sa susținea că o dorință neîmplinită (grup de informații ordonate într-un anumit sens) cu timpul transgresează din zona conștientă în subconștientul de unde revine când și când în zona conștientă. Apoi treptat trece în zona inconștientă când o uităm, dar de fapt din acea zonă ne dirijează personalitatea, determinându-ne să acționăm inconștient în sensul împlinirii acestei dorințe refulate. Uneori când dorința refulată are o amplitudine foarte mare, ne poate schimba definitiv comportamentul transformându-ne în mofluzi, posaci, veșnic nemulțumiți, fără să cunoaștem la zi motivul care ne provoacă aceste stări.

Aceste dorințe refulate nu pot fi anulate decât prin procedeul psihoterapeutic numit defulare, care constă în aducerea lor în zona conștientă, cu ajutorul specialiștilor și rezolvarea lor logică prin explicații acceptate de „bolnav” de la psihoterapeut.

Așa s-ar putea explica și reîntoarcerea criminalilor la locul crimei. Astfel, un om care într-un moment de „ruptură” (tensiune nervoasă hiperemoțională) săvârșește o crimă în momentele următoare și apoi o lungă perioadă de timp e „marcat” de fapta sa reprobabilă, cât și de imaginea locului crimei (cu cadavrul desfigurat). De aceea nu are liniște (nu poate uita fapta mârșavă care îl apasă) până când se întoarce la locul crimei, unde nu mai există cadavrul (inmormântat între timp) și unde, peste imaginea terifiantă memorată la săvârșirea crimei (care-l urmărește ca un blestem) se suprapune imaginea bonomă a aceluiași peisaj fără cadavru, ce e de natură să estompeze în creier imaginea hidoasă a faptei sale ce o regretă, cu noua imagine a locului, în care parcă nu s-ar fi întâmplat nimic.

Deci acest scenariu seamănă cu un proces de autodefulare prin care creierul se apără de coșmarul unei fapte prin uitare de vinovăție (încălcarea percepțelor morale innăscute sau memorate) și acest lucru nu-l poate realiza mai comod decât prin reîntoarcerea după un timp la locul crimei, unde victima nu mai este.

Dr. ec. Ștefan TARJOC
Timișoara

UMOR EVREIESC

Invidie...

Îțic intră la cafenea cu o față care stârnește mila prietenilor. Aceștia îl întreabă imediat:

- Ce s-a întâmplat, Îțic?

- Mi-a murit nevasta.

După câteva momente de tăcere stincherită, unul dintre ei rosti cu neîncredere:

- Nu te cred, spui asta ca să te invi-diem.

D'ALE LU' DINESCU

*Am devenit președintele Uniunii Scriitorilor. M-a căutat o bătrânică

și a zis: "Doamne, tu ești Dinescu ăla de la televizor?" Zic că da - "Păi, te văd om normal. Când te-am văzut la televizor cum făceai, am zis că a fugit un nebun și a venit altul."

*Pe vremea lui Ceaușescu dacă erai poet, chiar erai erou.

*Partidului Comunist îi era frică de cuvinte, de ironie. Existau cuvinte tabu.

Marioara MICULA
Redactor al revistei "Jurnal de Bara",
din cadrul Trustului de Presă "Magazin"

PRIETENII NOȘTRII, "CICLOPII"

Cei care cu pricepere, ne asigură confortul auto, angajații societății "Ciclop" din Timișoara, au participat recent la un concurs intern de pescuit. Câștigătorii s-au pozat, iar noi, publicându-le poza trimisă de domnul Ovidiu Bacinschi, ocupantul locului IV - primul din dreapta sus, îi felicităm cu albastrimea invidiei.

Căsătoria văzută de...

"Cred că bărbații care și-au făcut piercing în ureche sunt mai bine pregătiți pentru căsătorie. Ei au învățat ce înseamnă durerea și s-au obișnuit să cumpere bijuterii."

Rita Rudner

"Sfatul meu este să te căsătorești. Dacă vei găsi o soție bună, vei fi fericit; dacă nu, vei deveni filozof."

Socrate

"Mariagele fericite încep atunci când ne căsătorim cu cel iubit, și înfloresc atunci când îl iubim pe cel cu care ne cununăm."

Tom Mullen

A trăit ca femeia care l-a vrut și l-a avut pe omul-rege. A murit ca femeie a lui. În ultimele clipe și-a strigat mama de trei ori, în trei limbi străine, dar

nu și în română. Împotriva uzanțelor, a fost condusă pe ultimul drum îmbrăcată în rochie de culoarea cerului. Mărturii în exclusivitate despre ultimele clipe ale vieții Elenei Lupescu, cea care i-a stat alături regelui Carol al II-lea, culese de la prietena în brațele căreia a murit Duda și de la alți apropiați, din Estoril - tărâmul portughez unde cei doi și-au trăit până la sfârșit povestea de dragoste.

Prima impresie, o dată ce ajungi în gara Cais Do Sodre, în partea sud-vestică a Lisabonei, este aceea că tot orașul merge la plajă, la ocean. Din sfert în sfert de oră, doar 1,70 euro și 40 de minute te despart de cele mai faimoase stațiuni estivale de pe coasta portugheză a Atlanticului.

Curând, Lisabona rămâne în urmă, privindu-te din gară cu dorința revederii cât mai grabnice...

Oceanul pe stânga, leandrii sălbatici pe dreapta și amintirile rămase acasă te urmăresc tot drumul până în Estoril. Stațiune de lux devenită celebră prin prezența atâtor capețe încoronate, dar și a poveștilor de dragoste... Cea dintre regele României Carol al II-lea și Elena Lupescu rămâne cu siguranță specială. Estoril - locul în care Carol al doilea îi spunea "Dudui" în fiecare dimineață că e picătura lui de rouă. Duda...

S-a născut în luna septembrie, sub semnul zodiacal al aprigei Fecioare, iar vremurile șoptesc și acum pentru ea, la Estoril, "meu amor, meu amor, meu corpo em movimento minha voz à procura do seu próprio lamento...". Biografia i-a fost scrisă și rescrisă în funcție de capriciile istoriei. Chiar și în privința numelui ei real au existat controverse: Elena Lupescu, fosta Tămpeanu (prin căsătoria cu un ofițer român), s-ar fi numit de fapt Magda Wolf sau Duta Grunberg.

Mai numeroase i-au fost poreclele: "Înalta Doamnă", "Femeia nefastă", "Duda", "Lupeasca"... Susținerea conversații de excepție, era un ciudat amestec de femeie fatală, domnișoară și curtezană, era încăpățanată, dar bună la suflet, era elegantă, avea pielea albă și părul roșcat (uneori blond...), o femeie prea modernă pentru timpul său.

Cu acest cocktail ucigător l-a cucerit pe Carol al II-lea, personaj carismatic, cu slăbiciuni, deșteptăciuni enciclopedice, elegante neînțelese și nesătule erotisme. Zice-se că s-a cunoscut cu monarhul în

ziua de 14 februarie (de Ziua Îndrăgostiților) 1925, la cinematograful Fundației Culturale Regale, unde rula filmul "Nibelunii", prin intermediul lui Posmantir, un fotograf de albume deocheate. După căsătorie, la fiecare 14 februarie cei doi amorezi aveau să-și serbeze ziua când s-au cunoscut. O legătură începută în anii '20, legalizată prin căsătorie în 1947, curmată de moartea lui Carol în 1953 și apoi moartea ei în 1977

LA "REI CAROL"

Cu toate acestea, dacă cineva crede că localnicii devin o enciclopedie când aud de numele monarhului român se înșală. Cu mare greutate am găsit pe cineva care știa pe unde se află Vila "Marrysol" (de fapt, "Mar e Sol" - adică Mare și Soare), cea în care cei doi amorezi regali s-au stabilit la un moment dat. Aici, prima surpriză. Pe zidul ce înconjoară clădirea căutată strălucește în soare o plăcuță din aramă unde scrie citeț, cu litere de-o șchioapă, negru pe galben-roșcat: "Rei Carol". Așa cum se numește acum nu neapărat vila cu încărcătură istorică, ci condominiul în toată regula, ce s-a ridicat în jurul ei. A doua surpriză o constituie aspectul exterior.

Ne-am așteptat la o clădire pe care trecerea vremii să-și fi pus amprenta. Din contră, totul în jur e strălucitor, iarbă proaspăt tunsă, pereții impecabili, iar pomul - de-o vârstă cu casa, (la umbra căruia Ca-

Vila "Marrysol"

rol chiar îi spunea "Dudui" în fiecare dimineață că e picătura lui de rouă), mai falnic și mai îngrijit decât oricând. A treia și cea mai plăcută surpriză ne-a furnizat-o administratorul proprietății - o doamnă cu aspect de fotomodel, dar care nu vorbea decât portugheza - și care, atunci când a înțeles că venim tocmai din România pentru casa aceasta, ne-a spus aproape silabisind, de-am înțeles în sfârșit din prima: "Aguardar aqui para Mikaela".

Și așteptarea s-a dovedit a fi cu folos, fiindcă așa am cunoscut-o pe singura româncă proprietară a unui apartament în condominiul "Rei Carol", pe doamna Mihaela Georgescu - Delafras. A plecat din România pe când avea 21 de ani (în 1971) și și-a întemeiat o familie în străinătate. A fost pe rând

profesoară de engleză în Suedia și a predat literatură și istoria în America, țară unde a terminat un masterat la prestigioasa universitate Harvard. Cum a ajuns aici, la Estoril? Întâlnirea cu Portugalia a avut loc în urmă cu câțiva ani, Mihaela alegând să își continue pe pământ lusitan activitatea educațională și de cercetare a istoriei. "Se poate spune că această casă m-a ales pe mine și nu invers. Am găsit, ca și dumneavoastră, fosta reședință a regelui Carol al II-lea. Am văzut că sunt apartamente de vânzare, cei de aici m-au rugat să le vizitez și m-am decis să cumpăr."

Un apartament, dintre cele 22 existente acum în complexul imobiliar, se poate ridica în prezent la aproximativ 300.000 de euro, iar închirierea lui, în funcție de dotări, la 1.000-2.000 de euro pe lună. În preț intră toate facilitățile actuale: acces la piscina care a luat locul fostului teren de tenis, sistemul de pază, acces la veselă, tacâmuri, precum și la spațiile comune, unde se pot primi musafirii sau servi masa. Înainte de a fi cumpărată de Carol și se pare că a contat mult numele "Mar e Sol", adică tot ce voia să îi ofere iubitei sale - clădirea adăpostea un hotel mic, dar de lux.

După moartea Elenei Lupescu, în 1977, casa a stat părăsită vreme de zece ani. Apoi a fost cumpărată

de o celebră bancă și modificată la forma actuală. Camerele vilei, biroul de lucru, sufrageria, salonul roșu toate au fost transformate spre a deveni spații comune, legate de noile apartamente și folosite de locatarii condominului. De Carol nu mai amintește decât plăcuța de la intrare, iar de perechea de îndrăgostiți doar mobilele dispartate, cumpărate pe bucăți de actualii proprietari.

Mihaela consideră că e destin faptul că se află aici. Cum tot destin poate fi și întâlnirea noastră cu Marianne Muller. Prietena în brațele căreia a murit Elena Lupescu.

În data de 3 octombrie, a.c., în cadrul manifestărilor prilejuite de "Zilele Săcălazului", revista locală Foaia Săcălazului a împlinit 15 ani de apariție neîntreruptă. La această sărbătoare, Primăria comunei Săcălaz și Consiliul Local Săcălaz, a conferit domnului Vasile TODI, președintele Asociației Publiciștilor din Banatul Istoric -Diploma și Placheta de Excelență- "...ca semn al prețuirii pe care o avem pentru activitatea dumneavoastră desfășurată în sprijinul comunității noastre și spiritul de conlucrare dovedit în relațiile de colaborare." Cu acest prilej, domnul Vasile TODI, a rostit un cuvânt de mulțumire pe care îl publicăm integral.

Marius Matei

„Cuvântul înalță sufletul omului până aproape de pragul raiului”

Distins auditoriu,

La acordarea premiilor anuale ale Asociației Publiciștilor din Banatul Istoric, al cărei președinte am avut onoarea de a fi ales la chiar facerea ei, întâmplată la 10 aprilie 2009, am fost întrebat de minunatul om, Simion Simi Iancu, primarul orașului Oțelu Roșu despre modul cum revista "Magazin" a stabilit începuturile presei rurale în Banat. Desigur, Banatul a avut și pînă atunci ca să nu spun pînă la mine-gazete locale, dar ele pe lîngă faptul că erau puține, le numarii pe degetele de la o mîină, aveau și o existență efemeră. Cred că apropierea mea de rădăcinile acestei îndemn propriu visătorilor nevindecabili, trebuie căutată-i-am spus atunci primarului, care este un om cu adevărat credincios și nu unul electoral-în Sfînta Evanghelie după Ioan, în debutul acelei părți a Noului Testament, care glăsuiește astfel: "La început era Cuvîntul și Cuvîntul era la Dumnezeu și Dumnezeu era Cuvîntul". Ca unul crescut să creadă în veșnicia lui Dumnezeu, cred deci, în eternitatea cuvîntului. Și nu în orice cuvînt, ci în cuvîntul care înalță sufletul omului pînă aproape de pragul raiului. Cuvîntul care plămăiește, căci numai el poate veșnici. Dovadă de adevărul spuselor mele, stau cele 32 de reviste pe care le editez în Banatul istoric și în care niciodată, nimeni nu a fost umilit. Numele nimă-nui, niciodată, nu a fost tîrît în mocirla disprețului de vîrfurile condeielor vreunui angajat de-al meu și nici nu va fi, cel puțin atîta vreme, cît eu voi controla destinul acestor gazete. Pentru că el, cuvîntul, domnilor, poate avea un potențial atît de dăunător încît un avertisment împotriva abuzului lui apare

chiar în Cele Zece Porunci. A noua poruncă spune: "Să nu marturisești strîmb împotriva aproapelui tău" (Exodul 20:13) Leonard Oprea, care practică revanșa bunului simț asupra ticăloșiei, vulgarității și brutalității care caracterizează lumea contemporană, amintea odată de un filosof care se plimba cândva printr-o pădure. Și precum îi stă bine fiecărui filosof, gîndea. Tot mergînd și gîndind el, îi atrage atenția o creangă de copac lipsită de orice podoabă. Se oprește în fața ei și îi spune: vorbește-mi despre Dumnezeu! Și atunci creanga, pe loc, a înflorit. Iată puterea cuvîntului oameni

buni! Cuvîntul care a făcut lumea și care e singura noastră relație cu Dumnezeu. Cît de frumos definea Nichita Stănescu cuvîntul, cuvîntul ca material de lucru al poetului, folosind-cum se cuvine unui prinț al poeziei-pluralul majestății: "După părerea noastră, considerăm cuvîntul a fi fiind singurul lucru concret din ființa generală a conștiinței. Partea de om a cuvîntului, partea trecătoare de om a cuvîntului este importantă după cum mai puțin important este felul nașterii și mai important mi

se pare a fi însăși nașterea. În genere, din punct de vedere al poeziei și al gîndirii de acest tip, adică al gîndirii de tip estetic, care este o formă a cunoașterii, a luării în cunoștiință a sinelui de către sine, cuvîntul se ia în cunoștiință de sine prin privilegiul unei cunoștiințe și prin întîmplarea unui trup. "De ce amintesc astăzi aici de capacitatea cuvîntului de a înfăptui minuni? Pentru că astăzi, una din cele mai dragi reviste, pe care Trustul de Presă „Magazin”, le editează, se află la trei ani depărtare de majorat. Iar oamenii care trudesec la temelia ei, ajutînd-o să crească zidită din cuvinte, se află aici, prilej optim pentru mine de a le mulțumi în public, amintindu-le numele; deșii, numele lor s-au nemurit prin paginile revistei pe care o sărbătorim astăzi aici: "Foaia Săcălazului". Dar cine sunt acești oameni? Gheorghe Blejușcă și Ștefan Tomoiagă. Dar pentru a fi pe deplin recunoscători, trebuie să spun, că dorința lor și a mea, ca Săcălazul să aibă o gazetă proprie, ar fi rămas o perpetuă fîgăduială, fără un om de o majestuasă ținută morală, un om care, ales în fruntea comunei Săcălaz, a arătat oamenilor că viața unui primar, însemnă sacrificiul părții față de întreg.

Pentru acestea toate îți mulțumesc, domnule primar Ilie Todașcă, atît în numele Asociației Publiciștilor din Banatul Istoric, la fondarea căreia revista pe care o sărbătorim astăzi, "Foaia Săcălazului", a avut o contribuție însemnată, cît și al meu personal, cum felicit sincer și pe cei doi corifei ai presei locale. Cît privește onoarea la care mă "supuneți" astăzi, o primesc în numele preabunilor mei părinți, cărora le datorez recunoștința existenței mele. Vă mulțumesc!

CÂNTEC

Scîrție poarta-n voreț,
Nu îi mîndra cu ochi verz'.
Că-i urîta bătrîneată,
Vine dupa tinereată.

Urcă molcom în tîrnaț,
Și-mi ia junia dă braț.
Dau s-o țin să o schipesc,
Da simt cum îmbătrînesc.

Las țaitungu lîngă vin,
Și de poala ei mă țin.
Doar, doar, doar, s-o îndura,
Să-mi lase tinerețea.

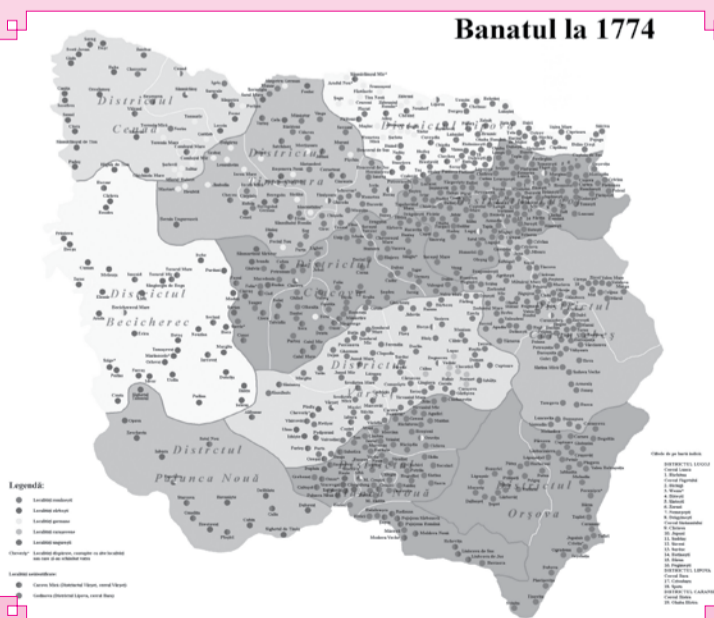
Mă zugoane și să zîie,
Că atît o fost să fie.
Și urcă pră șorompău,
Cu ce nici n-o fost al meu.

Vasile TODI

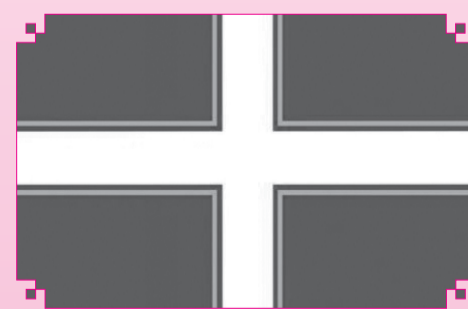
A fost conceput primul steag al Banatului

Banatul nu a avut niciodată în istorie un blazon sau steag propriu. Timișorenii cred că e momentul ca această regiune să capete o nouă identitate. Ideea de a realiza steagul Banatului pleacă de la un grup de timișoreni pe care îi leagă patriotismul local. Istoricului Sorin Forțiu, care lucrează la elaborarea celei mai ample lucrări despre Banat, designerul Aurelian Scorobete, omul de afaceri Bogdan Herzog și Ema Cernescu, unul din fondatorii grupării de suporteri "Druckeria", și-au unit forțele pentru a pune bazele primului steag bănățean.

"Am studiat mult istoria Banatului, aici nu ai ce săpa. Nu există un steag al Banatului istoric. Bucovina, când intră sub tutela imperiului, primește blazon și steag. În cazul Banatului există un mister. Nu s-a găsit răspuns la această întrebare. Este foarte greu să găsești culorile potrivite care să poată fi justificate", spune Sorin Forțiu.

Dispute pentru steag

Steagul Banatului reprezintă o cruce albă pe fundal verde. Crucea este luată de pe vechiul blazon casei Eugeniu de Savoia și reprezintă patru laturi ale Banatului: Mureș, Tisa, Dunărea și Carpații și cele patru naționalități majoritare: români, maghiari, sârbi și germani. Verdele semnifică prosperitate și fertilitate.